

Radnett – nasjonalt nettverk for overvåking av radioaktivitet i omgivelsene

Statens strålevern har ansvaret for et landsdekkende nettverk av 28 stasjoner som kontinuerlig måler radioaktiviteten i omgivelsene. Nettverket ble etablert i årene etter Tsjernobyl-ulykken i 1986, og ble oppgradert til et nytt og moderne nettverk i perioden 2006–2008. Formålet med målenettverket er å gi et tidlig varsel i tilfelle et radioaktivt utslipp rammer Norge. Videre vil målingene fra nettverket være en viktig del av beslutningsgrunnlaget til Kriseutvalget for atomberedskap i en tidlig fase når utslippet er kjent.

Målestasjonene i Bergen, Snåsa og Brønnøysund
Foto f.v.: Fylkesmannen i Hordaland, Statens strålevern, Avinor

Kriseutvalget for atomberedskap

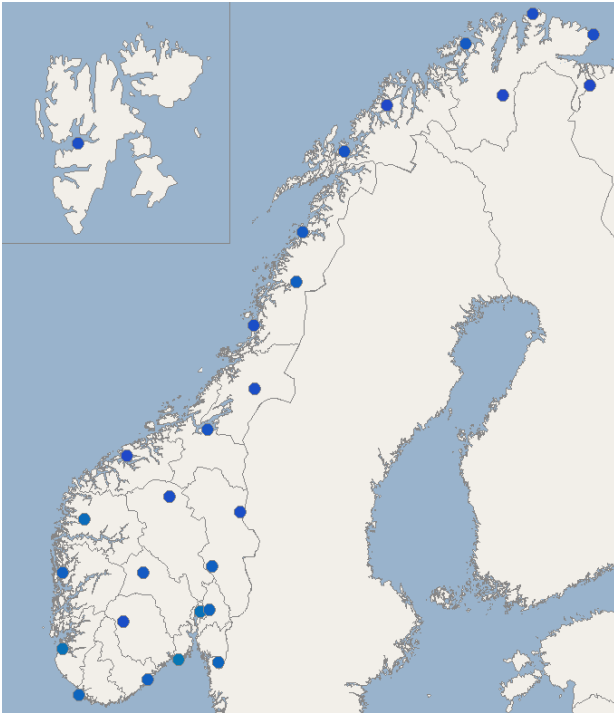
Dersom det foreligger en atomhendelse eller når en atomhendelse ikke kan utelukkes, og denne kan ramme Norge eller berøre norske interesser, skal Kriseutvalget for atomberedskap sørge for koordinert innsats og informasjon. I akutfasen av en atomhendelse har Kriseutvalget myndighet til å gi pålegg om nærmere fastsatte tiltak.

For å kunne fastsette disse tiltakene må Kriseutvalget ha faktaopplysninger om hendelsen og mulige konsekvenser. I akutfasen kan dette være meteorologiske prognoser som viser om og hvordan en atomsky rammer Norge, og faktiske observasjoner i form av målinger. Kriseutvalget råder over flere måleressurser og Radnett er et av disse.

Målinger over hele landet

Det finnes Radnett stasjoner over hele fastlandet fra Lista i sør til Mehamn i nord, samt en i Longyearbyen på Svalbard. Totalt er det 28 stasjoner jevnt fordelt over hele landet. Det er minst én stasjon i hvert fylke, og som regel er de plassert i større tettsteder og byer.

Stasjonene kommuniserer mot en sentral hos Statens strålevern. Målinger analyseres fortløpende ute på stasjonen, og data overføres til sentralen en gang i timen. Når dataene er mottatt kan de sammenstilles med meteorologiske prognoser og data fra andre måleressurser i beslutningsstøttesystemet ARGOS. I systemet blir informasjonen analysert og presentert for Kriseutvalget.

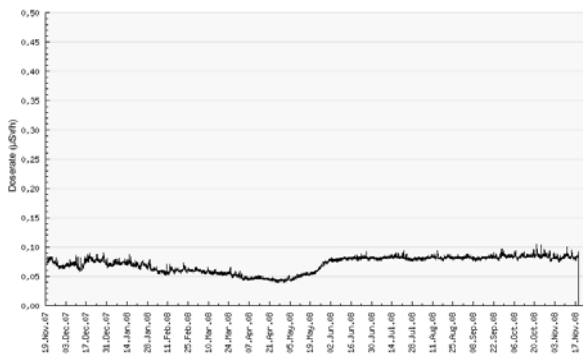

Radnett-stasjonene i Norge (Ill. Statens strålevern)

Hva er det som måles?

En Radnett stasjon måler strålingen i omgivelsene sine. Normalt vil dette være bakgrunnsstråling fra bakken og kosmisk stråling. Generelt er det høyere bakgrunnstråling i sør på grunn av mer naturlig radioaktivitet i berggrunnen i disse områdene.

Bakgrunnsstrålingen kan variere med årstiden. Om vinteren vil ofte bakgrunnsstrålingen være lavere fordi snøen skjærer mot stråling fra bakken. Om sommeren og høsten forekommer ofte små økninger under kraftige regnskyll. Dette skyldes utvasking av naturlig radon og radondøtre fra omgivelsene. Radon er en gass som stiger opp i lufta. I lufta spaltes den og blir til nye radioaktive

Typisk bakgrunnsstråling over et år (Mehamn)
(Ill. Statens strålevern)

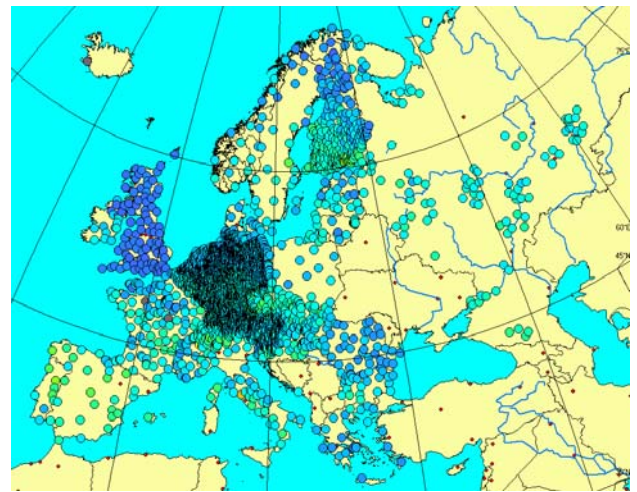
stoffer. Disse stoffene fra radon vaskes ned til bakken og forårsaker såkalte «radontopper».

Hvis omgivelsene blir forurenset av et radioaktivt nedfall vil stasjonen måle dette og sende ut et varsel. Varslet kommer til Strålevernets døgnbemannede telefonvakt som vurderer varslene og håndterer det videre.

Europeisk samarbeid

Norge har datautvekslingsavtaler med landene i østersjøregionen og EU. Avtalen forplikter Strålevernet til å levere måledata fra Radnett. Tilbake mottar Strålevernet tilsvarende data fra hele Europa. Totalt er det over 4000 målestasjoner som inngår i denne datautvekslingen.

Datautvekslingen skjer kontinuerlig, med minst mulig opphold, for å sikre alle aktører rask tilgang på data. Avtalen sikrer at Krisestyringsgruppen har et godt bilde av situasjonen i Europa i tilfelle en alvorlig atomulykke.

Målestasjoner i Europa (Ill. Statens strålevern)

Radnett på internett

Statens strålevern legger fortløpende ut måledata fra Radnett på nettstedet radnett.nrpa.no. Dataene oppdateres en gang i timen, og viser målinger utført siste 24 timer samt grafisk visning av målinger utført siste måned og siste år. Det blir også lagt ut opplysninger om årsaken til høye verdier så fort disse er vurdert. Tjenesten er åpen for alle, men er først og fremst nyttig for andre beredskapsaktører som fylkesmennene, kommuner og andre som har ansvar ved en atomhendelse.